İŞLETMELERDE LOJİSTİK MALİYETLERİN HESAPLANMASI:

Maden İşletmesinde Uygulama Örneği

Doç.Dr. Ali DERAN
Yrd.Doç.Dr. Seçkin ARSLAN
Yrd.Doç.Dr. Ayşe Gül KÖKSAL

EĞİTİM
yayınevi

EĞİTİM YAYINEVİ

İŞLETMELERDE LOJİSTİK MALİYETLERİN HESAPLANMASI:

Maden İşletmesinde Uygulama Örneği

Copyright © Bu kitabın Türkiye' deki her türlü yayın hakkı Eğitim Kitabevi Yayınlarına aittir. Bütün hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kitabı yayımlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik/mekanik yolla, fotokopi yoluyla ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

Eğitim Yayınevi ® Eğitim Kitabevi'nin tescilli markasıdır.

Dizgi & Kapak Tasarımı
EĞİTİM YAYINEVİ
DİZGİ BİRİMİ

Baskı-Cilt
DİZGİ OFSET
Matbaacılar Sit. 10451. Sk. No:4
Tel: 0332. 342 00 05 - 342 07 42
Karatay/KONYA

T. C.
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Yayıncı Sertifika No: 14824

Şubat - 2014
ISBN: 978-605-5176-50-1

EĞİTİM KİTABEVİ
Rampalı İş Merkezi Kat: 1 No: 121
Tel.&Fax.: (0.332) **351 92 85** • Meram / KONYA
e-mail: egitimkitabeviyay@hotmail.com

internetteki kitapçınız
www.kitapmatik.com.tr

Dünyadaki en değerli
varlıklarımız olan çocuklarımız;

Mutlu Yankı DERAN,
Demir Kaan DERAN,
Yüksel Aras ARSLAN
ve Orhan Kağan KÖKSAL'a

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
LOJİSTİK HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. LOJİSTİK KAVRAMI 5
1.2. LOJİSTİK SÜREÇ VE KAPSAMI 7
1.3. LOJİSTİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ 13
1.4. DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE LOJİSTİĞİN ÖNEMİ 17
1.5. LOJİSTİK YÖNETİMİ VE ÖNEMİ 19
1.6. LOJİSTİK FAALİYETLER 21
1.6.1. Talep Tahmini 24
1.6.2. Taşıma 24
1.6.3. Stok Yönetimi 27
1.6.4. Müşteri Hizmet Düzeyi 31
1.6.5. Sipariş İşleme 32
1.6.6. Üretim Planlaması 33
1.6.7. Ambalajlama 34
1.6.8. Kuruluş Yeri Seçimi 35
1.6.9. Depolama 36
1.6.10. Satın Alma 37
1.7. LOJİSTİK FAALİYETLERİN AMACI VE KAPSAMI 38
1.8. DEĞER ZİNCİRİ, TEDARİK ZİNCİRİ VE LOJİSTİK İLİŞKİSİ 39
1.8.1. Değer Zinciri 40
1.8.2. Tedarik Zinciri 44
1.8.3. Değer Zinciri, Tedarik Zinciri ve Lojistik İlişkisi 46
1.9. LOJİSTİK SEKTÖRÜNDE DIŞ KAYNAK KULLANIMI 48
1.9.1.Dış Kaynak Kullanımını Gerektiren Faktörler ve Dış Kaynak Kullanımının İşletmeye Sağlayacağı Yararlar 52
1.9.2. Lojistik Sektöründe Dış Kaynak Kullanımında Yaşanan Sorunlar 55
1.10.TERSİNE LOJİSTİK 56
1.10.1. Tersine Lojistik Kavramı 56
1.10.2. Tersine Lojistiğin Kapsamı 58

1.10.3. Tersine Lojistik Faaliyetlerin Önemi 59
1.10.4. Tersine Lojistik Yapmanın Nedenleri..... 61
1.10.5. Tersine Lojistik Yapmanın Faydaları 64
1.10.6. Tersine Lojistik Sürecinde Ortaya Çıkan Faaliyetler 65
1.11. İŞLETMELERİN LOJİSTİK SÜREÇTEN BEKLENTİLERİ 69
1.12. LOJİSTİĞİN FİNANSAL PERFORMANS ÜZERİNDEKİ ETKİSİ ... 70
1.13. LOJİSTİĞİN HİSSE DEĞERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 73
1.13.1. Lojistik, Ekonomik Katma Değer ve Hisse Değeri İlişkisi..... 73
1.13.2. Hissedar Değerini Etkileyen Faktörler ve Lojistik İlişkisi..... 75

İKİNCİ BÖLÜM
LOJİSTİK MALİYETLER VE LOJİSTİK MALİYETLERİN DÜŞÜRÜLMESİNDE İZLENEBİLECEK STRATEJİLER

2.1. LOJİSTİK MALİYET KAVRAMI VE ÖNEMİ 77
2.1.1. Lojistik Maliyet Kavramı..... 77
2.1.2. Lojistik Maliyetlerin Önemi..... 79
2.2. LOJİSTİK MALİYETLERİN SINIFLANDIRILMASI..... 82
2.3. TOPLAM MALİYET MODELİ VE LOJİSTİK MALİYET UNSURLARI.. 84
2.3.1. Depolama Maliyetleri 85
2.3.2. Stok Bulundurma Maliyetleri..... 86
2.3.3. Müşteri Hizmet Maliyetleri 90
2.3.4. Taşıma Maliyetleri..... 91
2.3.5. Sipariş İşleme ve Bilgi Sistemi Maliyetleri 92
2.3.6. Parti Birim Miktar Maliyetleri..... 93
2.4. LOJİSTİK MALİYET YÖNETİMİ 93
2.4.1. Lojistik Maliyet Yönetimi Kavramı, Kapsamı ve Amacı 93
2.4.2. Lojistik Maliyet Yönetiminde Karşılaşılan Güçlükler 96
2.5. LOJİSTİK MALİYETLERİN KONTROLÜ VE DÜŞÜRÜLMESİ 97
2.5.1. Lojistik Maliyetlerin Düşürülmesinde İzlenebilecek Beş Pratik Yol.... 97
2.5.1.1. Taşıma Ücretlerinde Pazarlık (Alternatif Taşıma Şirketleri ile Pazarlık..... 99
2.5.1.2. Navlun ve Taşıma Maliyetlerinin Düşürülmesi 100

2.5.1.3. Taşıma Faaliyetlerinde Eşgüdümün Sağlanması..... 103
2.5.1.4. Tedarikçilerle Yakın İşbirliği Yapma..... 103
2.5.1.5. Lojistik Teknoloji Ağırlıklı Çalışma..... 104
2.5.1.5.1. Lojistik Süreçte Kullanılabilecek Teknolojik Araçlar 105
2.5.1.5.2. Taşıma Şirketlerinin Web Sitelerinden Yararlanma..... 107
2.6. LOJİSTİK MALİYETLERİ DÜŞÜRMEK İÇİN E-TİCARET İŞLEMLERİNE AĞIRLIK VERİLMESİ..... 109
2.7. LOJİSTİK MALİYETLERİN DÜŞÜRÜLMESİNDE KARAR DESTEK SİSTEMLERİNİN FAYDALARI 110
2.8. LOJİSTİK MALİYETLERLE İLİŞKİLİ OLARAK TEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİMİ MALİYETLERİNİN DÜŞÜRÜLMESİNDE İZLENEBİLECEK YOLLAR..... 11

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
LOJİSTİK MALİYETLERİN HESAPLANMASINA İLİŞKİN MALİYET BİLGİ SİSTEMLERİ

3.1. MALİYET, GİDER VE ZARAR KAVRAMI HAKKINDA GENEL BİLGİLER..... 115
3.1.1. Maliyet Kavramı ve Türleri..... 116
3.1.1.1. Muhasebe Maliyeti..... 116
3.1.1.2. Yönetim Kararları Açısından Maliyet Türleri 117
3.1.2. Gider Kavramı 119
3.1.3. Zarar Kavramı..... 119
3.1.3.1. Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları 120
3.1.3.2. Önceki Dönem Gider ve Zararları..... 120
3.1.3.3. Arızi (Olağandışı) Satış Zararları 121
3.1.3.4. Diğer Zararlar 121
3.2. MALİYET BİLGİ SİSTEMLERİ..... 121
3.2.1. Geleneksel Maliyet Hesaplama Sisteminin İşleyişi..... 123
3.2.2. Çağdaş Maliyet Hesaplama Yaklaşımı Olarak Faaliyet Tabanlı Maliyetleme 126
3.2.2.1. Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Hakkında Genel Bilgiler..... 126

3.2.2.2. Faaliyet Tabanlı Maliyetlemenin Tarihsel Gelişimi 127
3.2.2.3. Faaliyet Tabanlı Maliyetlemeye İlişkin Temel Kavramlar.... 128
3.2.2.4. Faaliyet Tabanlı Maliyetlemenin Tanımı ve Dayandığı Varsayımlar 131
3.2.2.5. Faaliyet Tabanlı Maliyetlemenin Amaçları..... 135
3.2.2.6. Faaliyet Tabanlı Maliyetlemenin İlkeleri 137
3.2.2.7. Faaliyet Tabanlı Maliyetlemede Mamul/Hizmete İlişkin Faaliyet Seviyeleri..... 138
3.2.2.8. Faaliyet Tabanlı Maliyetlemenin Yapısı..... 141
3.2.2.9. Faaliyet Tabanlı Maliyetlemenin Tasarlanması 141
3.2.2.10. Faaliyet Tabanlı Maliyetlemenin Sağladığı Avantajlar..... 147
3.2.2.11. Faaliyet Tabanlı Maliyetlemeye Yöneltilen Eleştiriler 148
3.2.3.Geleneksel Maliyetleme Sistemleri ile Faaliyet Tabanlı Maliyetlemenin Karşılaştırılması 149

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
LOJİSTİK MALİYETLERİN ANALİZİ VE FAALİYET TABANLI MALİYETLEMENİN LOJİSTİK SÜREÇTE UYGULANMASI

4.1. LOJİSTİK MALİYETLERİN ANALİZİ VE BELİRLENMESİ 151
4.1.1. Lojistik Maliyetlerin Analizi 152
4.1.1.1. Toplam Maliyet Modeli 152
4.1.1.2. Müşteri Karlılık Analizi 156
4.1.1.3. Direkt Ürün Karlılığı Analizi 158
4.1.1.4. Tedarik Zinciri Maliyetlemesi..... 161
4.1.1.5. Win – Win (Kazan – Kazan) İlişkileri..... 162
4.1.1.6. Faaliyet Tabanlı Maliyetleme 162
4.1.2. Lojistik Maliyetlerin Hesaplanmasında İzlenen Yollar 163
4.2. LOJİSTİK MALİYETLERİN FAALİYET TABANLI MALİYETLEME YÖNTEMİ İLE HESAPLANMASI 165
4.2.1. Faaliyet Tabanlı Maliyetlemenin Lojistik Sektöründe Uygulanması... 165
4.2.2. Lojistik ve Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Süreci 167
4.2.3. Değer Yaratan ve Yaratmayan Faaliyetlerin Tanımlanması..... 170

4.2.4. Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Uygulamasının Lojistik Açıdan Yararları ve Karşılaşılan Sorunlar 171
4.2.5. Lojistik Kararların Verilmesinde Faaliyet Tabanlı Maliyetlemenin Önemi 173

BEŞİNCİ BÖLÜM
MADEN İŞLETMESİNDE LOJİSTİK MALİYETLERİN FAALİYET TABANLI MALİYETLEME YÖNTEMİ İLE HESAPLANMASINA İLİŞKİN BİR UYGULAMA

5.1. KALSİT VE KALSİT İŞLETMESİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER..... 177
5.2. ARAŞTIRMANIN AMACI 180
5.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ 181
5.4. KALSİT İŞLETMESİNDE LOJİSTİK MALİYETLERİN FAALİYET TABANLI MALİYETLEME YÖNTEMİ İLE HESAPLANMASININ YOL HARİTASI 182
5.5. İŞLETMENİN LOJİSTİK FAALİYETLERİNİN MALİYETLERİNİN FAALİYET TABANLI MALİYET YÖNTEMİ İLE HESAPLANMASI 187
5.5.1. Satın Alma Faaliyet Merkezine İlişkin Maliyetler..... 187
5.5.2. Taşıma Faaliyet Merkezine İlişkin Maliyetler 192
5.5.3. Depolama Faaliyet Merkezine İlişkin Maliyetler..... 197
5.5.4. Paketleme Faaliyet Merkezine İlişkin Maliyetler 200
5.5.5. Sipariş Alma Faaliyet Merkezine İlişkin Maliyetler 206
KAYNAKÇA 216